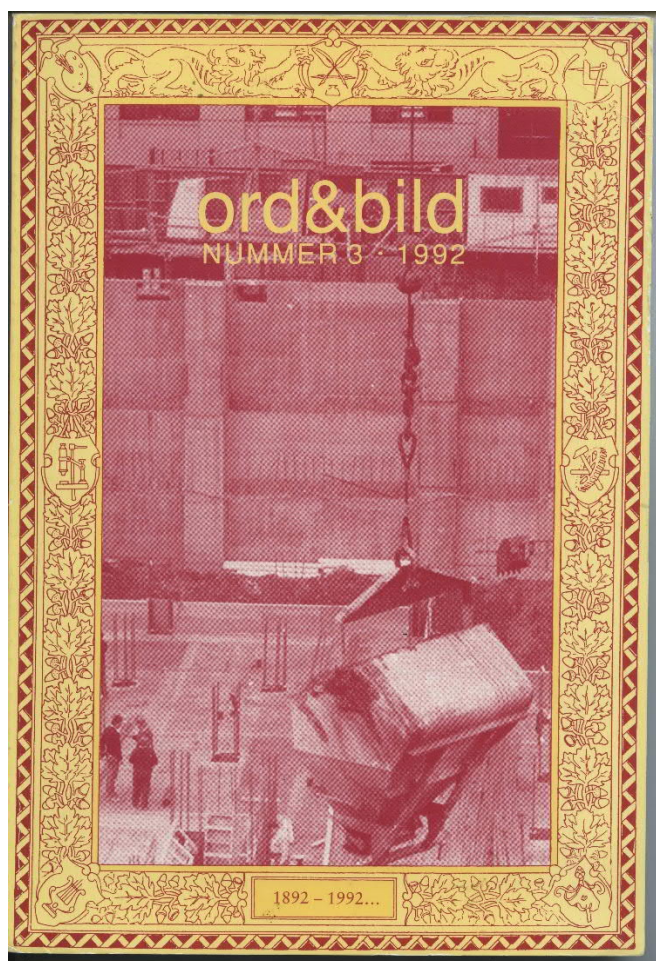

Faksimil

Pierre Bourdieu, "Det oöversättbara",
Ord & Bild, nr 3 1992, p. 113

Övers. av "L'intraduisible", Liber. Revue européenne des livres,
n° 10, juin 1992, p. 2.

Övers. Donald Broady.

10

sept -92

Det översättbara

Nationer liksom människor skiljs åt av sin historia och även av sina dagsaktuella intressen, vilka ofta är knutna till denna historia. Om detta främlingskap, som ibland är så djupgående att kommunikationen nästan går om intet, vittnar Volker Brauns *Iphigenie*. Det är en text på långt avstånd från alla suddiga samförståndsuttalanden från de rituella sammankomster där de ofrånkomliga representanterna för Europas olika nationer träffas för att bekänna sin ekumeniska övertygelse. För dem utanför och inom det enade Tyskland som helst vill glömma den saken tjänar Brauns dunkla text, stundtals ogenomskinlig som en text av Aristofanes, till påminnelse om hur beroende varje kulturell tradition är av sin särskilda historia, av de inhemska referenser (här Goethe, Brecht etc) som blivit mer eller mindre allmänna, av de egna debatterna i det förgångna och i nuet — ett beroende som tränger ända in i formen, i chifferspråket som lever kvar efter den långvariga träningen i konsten att förvillia censorerna.

Sedan länge har vi vant oss vid ett slags halvförståelse av texter vilka — just tack vare denna bristfälliga förståelse — uppfattats som universella; hit måste räknas de mest allmänt erkända klassikerna, från Homeros till Marx (som oförsiktigt talade om "den grekiska konstens eviga tjuskraft") och från Tjechov till Joyce och Beckett. Därför vet vi inte hur vi skall bemöta den historiska ogenomskinlighet som präglar verken, liksom deras upphovsmän. När vi någon gång stöter på den, exempelvis i form av *det översättbara*, så är det för att ofördröjligen upplösa den med hänvisning till "respekt för skillnaderna", den för ögonblicket gångbara varianten av upplysningsfilosofernas omhuldade "tolerans". Att, vilket alltid innebär ett visst mått av nedlåtenhet, med mildt överseende acceptera levnadssätt och beteenden vilka underförstått framställs som misshagliga eller klandervärda, är dock långt ifrån detsamma som verklig förståelse. Verklig förståelse förutsätter att man känner till och erkänner betydelsen av skillnadernas historiska grund, något som bekräftas när nu uppfattningarna om Tysklands historiska verklighet kolliderar. I och med den tyska återföreningen är det mer än någonsin nödvändigt att ta hänsyn till att den mer än en generation långa delningen skapat klyftor som lämnat varaktiga avtryck i de sociala och mentala strukturerna. Volker Braun har rätt: Tyskland är ett land som, i likhet med atriderna, till följd av historien om det egna eländet och de egna förbrytelseerna för evigt är avsondrat från andra och splittrat inom sig. Liksom alla länder. Men Braun vet åtminstone om det.

Pierre Bourdieu

Översättning från franskan: Donald Broady

R
E
B
I
L